

Determination of Bacterial Contamination of Flies (*Musca Domestica*) in Different Environments at Joybar City

ABSTRACT

Background and Aim: House flies are able to transmit pathogenic organisms from infected materials to human. The role of the flies in the transmission of many diseases has been demonstrated. This study was conducted to determine the bacterial contamination of *M.domestica* flies in various sources of Joybar city.

Materials and Methods: A total of 384 household flies were collected from five sources including urban and rural solid wastes, hospital campus, coastal areas and slaughterhouses. Samples were transferred to the microbiology laboratory of the school of public health in some sterilized glass containers, and standard tests were carried out to isolate and identify bacterial species.

Results: *Escherichia coli* was the dominant species in the samples. From all of the samples, 46% *E.coli*, 19% *Staphylococcus aureus*, 9.98% *Staphylococcus epidermidis* and 16.66% *Enterobacter Aerogenus* were isolated.

Conclusion: The results of this study confirmed that the presence of these insects in the public places and different parts of the environment is regarded as a disturbing agent, and vector of pathogens. Since public spaces should not be a source of contamination, the implementation of the sanitation programs and control of these insects seems to be so necessary to create a safe and healthy environment.

Keywords: *Musca Domestica*, Bacterial Contamination, sanitation, Joybar

Fatemeh Jafari

Msc Student, Department of Medical Entomology, Faculty of Health, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.

Farzad Motevali Haghi

* Assistant Professor, Department of Medical Entomology, Faculty of Health, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran. (Corresponding Author): Email: Haghi77@yahoo.com

Masoumeh Eslamifar

Ph.D. of Microbiology, Environment Health Department, Faculty of Health, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.

Mahmoud Fazeli Dinan

Assistant Professor, Department of Medical Entomology, Faculty of Health, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.

Ali Jafari

Msc Student, Department of Medical Entomology, Faculty of Health, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.

Received: 2019/01/11

Accepted: 2019/05/28

Document Type: Research article

► **Citation:** Jafari F, Motevali Haghi F, Eslamifar M, Fazeli Dinan M, Jafari A. Determination of Bacterial Contamination of Flies (*Musca Domestica*) in Different Environments at Joybar City. *Iranian Journal of Research in Environmental Health*. Summer 2019;5 (2): 154-161.

تعیین آلودگی باکتریایی مگس خانگی در محیط‌های مختلف شهرستان جویبار

چکیده

زمینه و هدف: مگس خانگی قادر به انتقال ارگانیزم‌های بیماری‌زا از مواد آلوده به انسان هستند. نقش مگس در انتقال بسیاری از بیماری‌ها به اثبات رسیده است. مطالعه حاضر با هدف تعیین میزان آلودگی باکتریایی مگس‌های خانگی موسکا دومستیکا در منابع مختلف شهرستان جویبار انجام شد.

مواد و روش‌ها: از ۵ منبع شامل زباله‌های شهری و روستایی، محوطه بیمارستانی، مناطق ساحلی و کشتارگاه‌ها در مجموع ۳۸۴ عدد مگس خانگی جمع‌آوری گردید. نمونه‌ها پس از انتقال به داخل ظروف شیشه‌ای استریل، به آزمایشگاه میکروبیولوژی دانشکده بهداشت منتقل شده و آزمایشات استاندارد، جهت جداسازی و شناسایی گونه‌های باکتریایی انجام شد.

یافته‌ها: اشرشیاکلی گونه غالب در نمونه‌ها بود. از کل نمونه‌های مناطق ۴۶٪ آلوده به ایکلای، ۱۹٪ آلوده به استفیلوکوکوس اورئوس، ۹/۹۸٪ نمونه‌ها آلوده به استفیلوکوکوس اپیدرمیدیس و ۱۶/۶۶٪ نمونه‌ها آلوده به انتروباکتر آئروژنز بودند.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه، وجود این حشرات در مراکز عمومی را به‌عنوان عامل مزاحم و ناقل عوامل بیماری‌زا تأیید می‌نماید. با توجه به اینکه مکان‌های عمومی و بخش‌های مختلف محیط، نباید محل ایجاد و انتشار عفونت و آلودگی باشند، لذا بهسازی و انجام اقدامات مهندسی بهداشت و کنترل این حشرات به منظور تأمین اهداف اساسی سلامت و ایجاد محیطی سالم و بی‌خطر، ضروری به‌نظر می‌رسد.

کلید واژه‌ها: آلودگی باکتریایی، بهسازی، جویبار، مگس خانگی

فاطمه جعفری

دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه حشره‌شناسی پزشکی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.

فرزاد متولی حقی

* استادیار، گروه حشره‌شناسی پزشکی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران. (نویسنده مسئول): پست الکترونیک: Haggi77@yahoo.com

معصومه اسلامی فر

دکترای میکروبیولوژی، گروه بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.

محمود فاضلی دینان

استادیار، گروه حشره‌شناسی پزشکی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.

علی جعفری

دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه حشره‌شناسی پزشکی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۰/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۳/۰۷

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

◀ **استناد:** جعفری ف، متولی حقی ف، اسلام‌میر م، فاضلی دینان م، جعفری ع. تعیین آلودگی باکتریایی مگس خانگی در محیط‌های مختلف شهرستان جویبار. *فصلنامه پژوهش در بهداشت محیط*. تابستان ۵: ۱۳۹۸ (۲): ۱۵۴-۱۶۱.

مقدمه

مگس خانگی، پیوسته در کنار انسان و در تماس با مواد غذایی و زباله‌های انسانی است (۱، ۲). به این ترتیب مگس‌های خانگی در محیط‌های مختلف، قادر به انتقال ارگانیسم‌های بیماری‌زا از مواد آلوده به انسان هستند. نقش مگس در انتقال بیماری‌ها مخصوصاً بیماری‌های روده‌ای مرتبط با ارگانیسم‌های گرم منفی مانند شیگلوز، سالمونلوز، کامپیلوباکتر و ... به اثبات رسیده است (۳-۵). همچنین سبب انتقال انواع باکتری‌های گرم مثبت مانند استافیلوکوک‌ها و استریتوکوک‌ها می‌شوند (۶). در واقع، مگس به خوبی برای برداشت پاتوژن‌ها از محیط‌ها و منابع مختلف سازگار شده است. خرطوم مگس با طیف گسترده‌ای از موهای ریز به راحتی در معرض آلودگی قرار دارد. علاوه بر این، هر یک از پاهای مگس با ساختار مودار، مواد چسبناک را ترشح می‌کنند که به پتانسیل انتقال پاتوژن‌ها می‌افزاید. بنابراین شگفت‌آور نیست که تعداد باکتری‌های $10^6 \times 6$ در سطح بیرونی یک مگس باشد و بیش از ۱۰۰ گونه از موجودات بیماری‌زا از دستگاه گوارش مگس جدا شود (۷). باکتری‌های پاتوژن موجود در سطح بدن و دستگاه گوارش مگس‌های خانگی برای زمان زیادی باقی می‌مانند.

مگس می‌تواند مواد غذایی مایع را ببلعد و معمولاً مواد خوراکی که وارد معده شده‌اند را قی می‌کند تا مواد جامد جهت تسهیل هضم، رقیق شود. علاوه بر این، قطره‌های مدفوع ممکن است در طی فرآیند تغذیه ذخیره شود. مطالعه ولف نشان داد که همبستگی بین مگس‌های خانگی و تب روده‌ای وجود دارد و مگس‌ها حامل سالمونلا تیفی و سالمونلا پارا تیفی تیپ A هستند و این میکروارگانیسم‌ها برای مدت طولانی در بدن مگس‌ها زنده می‌مانند (۸). گروبل و همکاران اعلام کردند که مگس‌های خانگی احتمالاً می‌توانند به عنوان ناقل هلیکوباکتریلوری در صورت حمل باکتری در غذای آلوده به انسان عمل کنند. عفونت هلیکوباکتریلوری یکی از عادی‌ترین عفونت‌های باکتریایی مزمن انسان است و بیشترین جمعیت جهان را تحت تأثیر قرار می‌دهد (۹).

مطالعه اسری و همکاران و کوهن و همکاران نشان داد که بین جمعیت مگس و اسهال و شیوع شیگلوزیس ارتباط معنی‌داری وجود دارد (۱۰، ۱۱). امرسون و همکاران نیز نشان دادند که کنترل مگس می‌تواند تراخم و اسهال را در میان کودکان در گامبیا کاهش دهد (۱۲). پرس و ماریوتی نیز اظهار داشتند که تراخم از طریق تماس فرد به فرد است و به نظر می‌رسد که مگس مسیره‌های اصلی انتقال را تشکیل می‌دهد (۱۳). امروزه جهت کنترل مگس‌ها از روش‌های مختلفی چون بهسازی محیط (از جمله نصب توری روی درب و پنجره، جمع‌آوری و دفن بهداشتی زباله، استفاده از نوارهای آغشته به سم، سمپاشی ابقایی و فضایی و غیره) استفاده می‌گردد که بهترین روش جمع‌آوری و دفن بهداشتی زباله می‌باشد (۱۴).

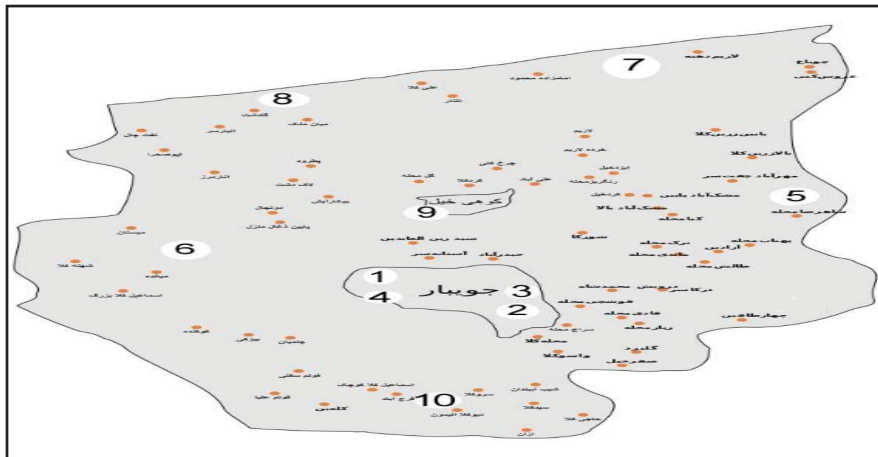
با توجه به اهمیت مگس خانگی به عنوان یک ناقل مکانیکی در گسترش بیماری‌ها، مطالعه حاضر با هدف تعیین میزان آلودگی باکتریایی مگس‌های خانگی^۲ در محیط‌های مختلف شهرستان جویبار انجام شد.

روش کار

این مطالعه توصیفی جهت تعیین آلودگی مگس‌های خانگی شهرستان جویبار در سال ۱۳۹۷ در فصول مختلف انجام گرفت. از ۵ منبع شامل زباله‌های شهری و روستایی، محوطه بیمارستانی، مناطق ساحلی و کشتارگاه‌ها، تعداد ۱۰ ایستگاه انتخاب گردید (شکل ۱). در جمع‌آوری مگس‌ها تنها بالغین صید شده و جهت صید از توری حشره‌شناسی استفاده شد. نمونه برداری ۲ بار در ماه و به تعداد یک بار در هر منطقه مورد مطالعه انجام گرفت. طبق برنامه زمان‌بندی (جدول گانت)، نمونه برداری مستمر حداقل در طول یک سال انجام شد. در مجموع ۳۸۴ عدد مگس خانگی جهت بررسی میکروبی جمع‌آوری و پس از انتقال به داخل ظروف شیشه‌ای استریل، به آزمایشگاه میکروب دانشکده بهداشت منتقل شدند. در ابتدا، مگس‌ها با استفاده از استریو میکروسکوپ و با توجه

2. M. domestica

1. H. pylori

شکل ۱. ایستگاه‌های محل نمونه‌برداری از مگس‌ها در شهرستان جوبار

رنگ آمیزی و بررسی میکروسکوپی تست‌های تشخیصی استاندارد مانند مانیتول، لایزین، سیمون سیترات، اوره^۵، وگس پرسکوئر^۶، متیل رد^۷، تریپل شوگر آبیرون آگار^۸، دی اناز^۹ و غیره انجام گرفت (۱۵).

یافته‌ها

در بررسی حاضر از کل نمونه‌های مناطق، ۴۶٪ نمونه‌ها آلوده به ایکلای، ۱۹٪ آلوده به استافیلوکوکوس اورئوس، ۹/۹۸٪ آلوده به استافیلو کوکوس اپیدرمیدیس و ۶۶/۱۶٪ آلوده به انتروباکتر آئروژنز بودند.

بیشترین درصد نمونه‌های آلوده به ایکلای مربوط به محوطه بیمارستانی و کمترین آن مربوط به زباله‌های شهری بودند. در عین حال بیشترین درصد نمونه‌های آلوده به استاف اورئوس مربوط به زباله‌های شهری و کمترین آن مربوط به مناطق ساحلی بود. در این مطالعه درصد آلودگی نمونه‌ها به استاف اپیدرمیدیس و انتروباکتر آئروژنز در زباله‌های شهری و روستایی بیشتر بود (جدول ۱).

به ویژگی‌های مورفولوژی از جمله خصوصیات آنتن، بال، شیار پیشانی و موهای سطح بدن تعیین هویت شدند. سپس سطح خارجی بدن آن‌ها با سرم فیزیولوژی استریل شستشو داده شد و بعد با سوزن حشره‌شناسی تشریح گردیدند و دستگاه گوارش آن‌ها به داخل سرم فیزیولوژی انتقال یافت، اما قبل از جداسازی روده، جهت جلوگیری از اختلاط باکتری‌های داخلی و خارجی بدن، هرکدام از مگس‌ها در محلول هایژن ضد عفونی و در سرم استریل شستشو داده شدند. سپس روده آن‌ها از دهان تا مخرج جداسازی شده، پس از شستشو و خرد کردن روده، هم محلول حاصل از شستشوی سطح خارجی و هم سرم فیزیولوژی حاوی دستگاه گوارش حشرات به مدت ۵ دقیقه با ۲۰۰۰ دور در دقیقه سانتریفوژ گردید و رسوب حاصل مورد بررسی قرار گرفت. به منظور مطالعات باکتریال از محیط‌های کشت نوترینت براث^۱، ائوزین متیلن بلو آگار^۲، بلاد آگار^۳، نوترینت آگار^۴ و مانیتول سالت آگار تهیه شده از شرکت مرک آلمان استفاده شد. محیط‌های کشت مطابق دستورالعمل درج شده بر روی آنها و با روش استاندارد ساخته و در یخچال نگهداری شدند. پس از انجام کشت نمونه‌ها به مدت ۲۴ ساعت در دمای ۳۷ درجه سانتی‌گراد در انکوباتور قرار گرفت. بر روی کلنی‌ها پس از

5. OF
6. VP test
7. MR test
8. TSI
9. DNase

1. Nutrient Broth
2. EMB Agar
3. Blood Agar
4. Nutrient Agar

جدول ۱. میزان آلودگی دستگاه گوارش و سطح بدن مگس‌های خانگی صید شده از مناطق مختلف

منطقه	منبع جداسازی میکروارگانیسم	درصد آلودگی استاف اورئوس جدا شده از		درصد آلودگی اشرشیا کلی جدا شده از		درصد آلودگی استاف اپیدرمیدیس جدا شده از	
		دستگاه گوارش	سطح بدن	دستگاه گوارش	سطح بدن	دستگاه گوارش	سطح بدن
شهری	زباله‌های شهری شمال	۱/۳	۱/۸۲	۲/۸۶	۲/۸۶	۱/۳	۱/۰۴
	زباله‌های شهری جنوب	۱/۰۴	۱/۵۶	۲/۶	۲/۶	۱/۰۴	۱/۳
	محوطه بیمارستانی شرقی	۲/۰۸	۰	۳/۱۲	۳/۱۲	۰	۰/۲۶
	محوطه بیمارستانی غربی	۱/۸۲	۰	۳/۱۲	۳/۱۲	۰	۰/۷۸
روستایی	زباله‌های روستایی	۱/۸۲	۱/۳	۲/۶	۳/۱۲	۲/۰۸	۱/۳
	مناطق ساحلی شمال	۱/۳	۰/۷۸	۳/۱۲	۲/۳۴	۰/۷۸	۱/۰۴
	مناطق ساحلی جنوب	۱/۰۴	۰/۷۸	۳/۱۲	۲/۶	۰/۵۲	۰/۷۸
	کشتارگاه	۰	۲/۳۴	۲/۸۶	۲/۸۶	۰/۲۶	۱/۳
جمع کل	جمع مناطق	۱۰/۴	۸/۵۸	۲۳/۴	۲۲/۶۲	۳/۶۴	۶/۲۴

انتروباکترئوژنز جدا شده از دستگاه گوارش مگس‌ها مربوط به زباله‌های شهری و بیشترین میزان آلودگی به انتروباکترئوژنز جدا شده از سطح بدن مگس مربوط به زباله‌های شهری و روستایی بود. بر اساس نتایج، درصد انتروباکترئوژنز جدا شده از دستگاه گوارش مگس‌ها (۹٪) بیشتر از انتروباکترئوژنز جدا شده از سطح بدن مگس‌ها (۵٪) بود. نمونه‌های جمع‌آوری شده از زباله‌های شهری و روستایی بیشتر آلوده به ایکلای و کمتر آلوده به استافیلوکوکوس اپیدرمیدیس بودند. نمونه‌های جمع‌آوری شده از محوطه بیمارستان‌ها بیشتر آلوده به ایکلای و کمتر آلوده به استافیلوکوکوس اپیدرمیدیس بودند. نمونه‌های جمع‌آوری شده از مناطق ساحلی بیشتر آلوده به ایکلای و کمتر آلوده به استافیلوکوکوس اپیدرمیدیس و انتروباکترئوژنز بودند. نمونه‌های جمع‌آوری شده از کشتارگاه بیشتر آلوده به ایکلای و کمتر آلوده به استافیلوکوکوس اپیدرمیدیس بودند. نمونه‌های جمع‌آوری شده از زباله‌های شهری بیشتر آلوده به ایکلای و کمتر آلوده به استافیلوکوکوس اپیدرمیدیس بودند (جدول ۲).

بر اساس نتایج مطالعه حاضر، درصد استافیلوکوکوس اورئوس جدا شده از دستگاه گوارش مگس‌ها (۱۰٪) بیشتر از استافیلوکوکوس اورئوس جدا شده از سطح بدن مگس‌ها (۸٪) بود. بیشترین میزان آلودگی به استافیلوکوکوس اورئوس جدا شده از دستگاه گوارش مگس‌ها مربوط به بیمارستان‌ها و بیشترین میزان آلودگی به استافیلوکوکوس اورئوس جدا شده از سطح بدن مگس مربوط به کشتارگاه‌ها بود.

درصد اشرشیاکلی جدا شده از دستگاه گوارش مگس‌ها (۲۴٪) بیشتر از اشرشیاکلی جدا شده از سطح بدن مگس‌ها (۲۲٪) بود. بیشترین میزان آلودگی در دستگاه گوارش مگس‌ها (۶٪) و بیشترین میزان آلودگی از سطح بدن مگس (۶٪) به اشرشیاکلی مربوط به بیمارستان‌ها بود. حداکثر میزان آلودگی به استافیلوکوکوس اپیدرمیدیس جدا شده از دستگاه گوارش مگس‌ها مربوط به زباله‌های شهری و بیشترین میزان آلودگی به استاف اپیدرمیدیس جدا شده از سطح بدن مگس مربوط به زباله‌های روستایی بود. درصد استافیلوکوکوس اپیدرمیدیس جدا شده از سطح بدن مگس‌ها (۶٪) بیشتر از استاف اپیدرمیدیس جدا شده از دستگاه گوارش مگس‌ها (۳٪) بود. بیشترین میزان آلودگی به

جدول ۲. میزان آلودگی میکروبی مگس‌های صید شده از مناطق مختلف شهر جویبار

منطقه جداسازی میکروارگانیسیم	منبع جداسازی میکروارگانیسیم	تعداد کل نمونه	درصد آلودگی به ایکلای	درصد آلودگی به استاف اورئوس	درصد آلودگی به استاف اپیدرمیدیس	درصد آلودگی به انتروباکتر آئروژنز
شهری	زباله‌های شهری شمال	۴۸	۵/۲	۲/۶۰	۲/۰۸	۲/۳۴
	زباله‌های شهری جنوب	۴۸	۵/۷	۳/۱۳	۲/۶۰	۲/۸۶
	محوطه بیمارستانی شرقی	۴۸	۶/۲۵	۲/۰۸	۰	۱/۵۶
	محوطه بیمارستانی غربی	۴۸	۶/۲۵	۱/۸۲	۰/۲	۱/۵۶
روستایی	زباله‌های روستایی	۴۸	۵/۷	۲/۶۰	۲/۰۸	۲/۶۰
	مناطق ساحلی شمال	۴۸	۵/۴۶	۲/۰۸	۱/۵۶	۱/۸۲
	مناطق ساحلی جنوب	۴۸	۵/۷	۱/۸۲	۱/۰۴	۱/۸۲
	کشتارگاه	۴۸	۵/۷	۲/۳۴	۰/۲	۲/۰۸
جمع کل	کل مناطق	۳۸۴	۴/۶	۱۹/۰۱	۹/۸۹	۱۶/۶۶

بحث

انواع بیماری‌های باکتریایی توسط مگس‌های خانگی انتقال می‌یابند که پرخطرترین آنها شامل: تب خونی، وبا و مسمومیت ایجاد شده توسط استافیلوکوک اورئوس می‌باشد (۱۹). ویژگی تغذیه‌ای آن‌ها و عادت‌های ناقلین، سبب انتقال پاتوژن‌های روده‌ای به انسان می‌شوند. مگس‌ها به‌عنوان مخازن پاتوژن‌های مختلف روده‌ای در بیماری‌های گوارشی مانند اسهال، کولیت و گاستروانتریت نقش دارند (۲۰).

در مطالعه حاضر بیشترین گونه باکتری جدا شده مربوط به باکتری اشیشیاکلی در دستگاه گوارش بدن مگس بود. اشیشیاکلی، یک باکتری گرم منفی، ساکن دستگاه گوارش و خون گرم است و به‌نظر می‌رسد به همین دلیل درصد آلودگی دستگاه گوارش مگس به این باکتری بیشتر از سطح بدن آن بوده است. اشیشیا کُلی^۱، یک میکروارگانیسیم معمولی در مدفوع است که در بسیاری از مطالعات از مگس‌های خانواده موسیده^۲ و کالیفوریده^۳ جدا شده است (۲۰-۲۲).

در مطالعه حاضر بیشترین درصد آلودگی سطح بدن مربوط به باکتری استافیلوکوکوس اپیدرمیدیس (۶/۲۴٪) بود. نتایج

آنچه مسلم است آلودگی بالای مگس‌ها به عوامل بیماری‌زا می‌تواند موجب بروز بیماری‌های باکتریایی در جوامع گردد، بنابراین وجود و وفور مگس‌های آلوده در محیط‌های عمومی از جمله زباله‌های شهری و روستایی بسیار خطرناک بوده و سلامت جامعه را تهدید می‌نماید. تماس مگس‌های خانگی با منابع مختلف از جمله زباله‌هایی که حاوی انواع میکروارگانیسیم‌های بیماری‌زا هستند و انتقال عوامل بیماری‌زا توسط آنها، در مطالعات مختلف تأیید شده است (۱۶، ۱۷). با توجه به رفتار خاص این موجودات، در انواع مختلفی از مکان‌هایی که جداسازی پاتوژن‌های بیماری‌زا مورد مطالعه قرار گرفته‌اند، وجود مگس‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ناقلین مکانیکی مشاهده شده است. کشتارگاه‌ها، زباله‌های شهری و روستایی و زباله‌های بیمارستان‌ها از جمله محیط‌هایی هستند که مگس‌ها در آنجا حضور دارند.

در مطالعه حاضر گونه‌های انتروباکتر آئروژنز، استافیلوکوکوس اورئوس، استافیلوکوکوس اپیدرمیدیس و اشیشیاکلی از مگس‌ها جدا شدند. یافته‌های این بررسی با نتایج به‌دست‌آمده در مطالعات انجام شده در سایر نقاط دنیا از جمله در مورد باکتری‌های استافیلوکوکوس، استرپتوکوکوس و اشیشیاکلی مطابقت داشت (۱۸، ۶).

1. E.coli
2. muscids
3. caliphorides

نتیجه گیری

مگس‌ها در بروز بیماری‌ها و انتقال عوامل باکتریایی در منطقه مؤثرند. حضور مگس‌ها نشانه کمبود بهداشت و عدم کنترل و نظارت صحیح بهداشتی در محیط می‌باشد. بر همین اساس برای جلوگیری از ابتلاء به عفونت، باید تمامی سایت‌های پرورش مگس‌ها در شهرستان مذکور از بین رفته و دسترسی این حشرات به زیاله‌ها و بقایای مواد غذایی تا حد امکان محدود شود. علاوه بر این، اقدامات بهداشتی خوب مانند پوشش مواد غذایی، گرمایش مواد غذایی باقی‌مانده قبل از مصرف و شستن کامل ظروف و همچنین استفاده از حشره‌کش‌ها در کاهش تماس با ناقلین محیطی مؤثر خواهد بود.

ملاحظات اخلاقی

نویسندگان کلیه نکات اخلاقی شامل عدم سرقت ادبی، انتشار دوگانه، تحریف داده‌ها و داده‌سازی را در این مقاله رعایت کرده‌اند. همچنین هرگونه تضاد منافع حقیقی یا مادی که ممکن است بر نتایج یا تفسیر مقاله تأثیر بگذارد وارد می‌کنند.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مازندران و کمیته تحقیقات دانشکده بهداشت ساری و تمامی کسانی که ما را در انجام این مطالعه یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌شود.

نشان داد که درصد باکتری‌های جدا شده از روده‌ها بیشتر از سطح بدن مگس است که این یافته‌ها با نتایج سایر پژوهش‌ها همسو بود (۲۱، ۲۲) که البته می‌تواند به عوامل مختلفی از جمله نوع میکروارگانیسم، میزان اتصال آن به سطح بدن مگس و همچنین شدت آلودگی مخزن بستگی داشته باشد.

وجود این حشرات در مراکز عمومی و محیط‌های مختلف به عنوان عامل مزاحم و ناقل عوامل بیماری‌زا مطرح بوده و مورد توجه مهندسين بهداشت می‌باشد. زیاله‌های بیمارستانی و زیاله‌های شهری و روستایی و محل‌های دفن زیاله، کانون اصلی عفونت هستند و محل مناسبی می‌باشند تا حشرات بتوانند عوامل عفونی را به‌طور مکانیکی انتقال داده و ایجاد اپیدمی‌های اسهال‌های تابستانی و غیره نمایند. بنابراین مکان‌های عمومی، نباید محل ایجاد و انتشار عفونت و آلودگی باشد و سلامت محیط، مردم و جامعه را به‌خطر اندازد، لذا بهسازی محیط و انجام اقدامات مهندسی بهداشت محیط و همچنین مبارزه و کنترل این حشرات به منظور تأمین اهداف اساسی و بنیادی سلامت و ایجاد محیطی سالم و بی‌خطر ضروری است. در زمینه مبارزه با مگس‌ها روش‌های زیادی وجود دارد که باید با مراقبت کامل و توسط افراد با صلاحیت انجام گیرد تا از آلودگی محیط زیست در امان بود. به‌طور کلی می‌توان گفت حضور مگس‌ها نشان‌دهنده کمبود بهداشت و شرایط غیربهداشتی است. کنترل مگس‌ها هنوز هم یک اقدام مهم بهداشت عمومی است که به ریشه‌کن کردن این انتقال بیماری‌ها، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه کمک می‌کند.

References

- 1- Gupta S, Rao CK, Biswas H, et al.. Role of the house-fly in the transmission of intestinal parasitic cysts/ova. *Indian J Med Res* 1972; 60(8): p. 1120-25.
- 2- Khamesipour F, Lankarani KB, Honarvar B, et al. A systematic review of human pathogens carried by the housefly (*Musca domestica* L.). *BMC public health* 2018; 18(1): p. 1049.
- 3- Cervelin V, Fongaro G, Pastore JB, et al. Enterobacteria associated with houseflies (*Musca domestica*) as an infection risk indicator in swine production farms. *Acta Trop* 2018; 185: p. 13-17.
- 4- Junqueira A.M, Ratan A3, Acerbi E, et al. The microbiomes of blowflies and houseflies as bacterial transmission reservoirs. *Sci. Rep* 2017; 7(1): p. 16324.
- 5- Olsen AR, Hammack TS. Isolation of *Salmonella* spp. from the housefly, *Musca domestica* L., and the dump fly, *Hydrotaea aenescens* (Wiedemann)(Diptera: Muscidae), at caged-layer houses. *J Food protect* 2000; 63(7): p. 958-960.
- 6- Sukontason K, Bunchoo M, Khantawa B, et al. *Musca domestica* as a mechanical carrier of bacteria in Chiang Mai, North Thailand. *J Vector Ecol: journal of the Society for Vector Ecology* 2000; 25(1): p. 114-117.
- 7- Harwood R. Muscoid flies and louse flies. *Entomology in human and animal health*, 1979: p. 248-295.
- 8- Wolff HL, Van Zijl WJ. Houseflies, the availability of water,

- and diarrhoeal diseases. Bull World Health Organ 1969; 41(6): p. 952.
- 9- Grübel P, Hoffman JS, Chong FK, et al. Vector potential of houseflies (*Musca domestica*) for *Helicobacter pylori*. J Clin Microbiol, 1997; 35(6): p. 1300-1303.
 - 10- Cohen D, Green M, Block Cet al. Reduction of transmission of shigellosis by control of houseflies (*Musca domestica*). The Lancet 1991; 337(8748): p. 993-997.
 - 11- Esrey SA, Potash JB, Roberts L, et al. Effects of improved water supply and sanitation on ascariasis, diarrhoea, dracunculiasis, hookworm infection, schistosomiasis, and trachoma. Bull World Health Organ 1991; 69(5): p. 609.
 - 12- Emerson PM, Bailey RL, Mahdi OS et al. Transmission ecology of the fly *Musca sorbens*, a putative vector of trachoma. Trans R Soc Trop Med Hyg 2000; 94(1): p. 28-32.
 - 13- Prüss A, Mariotti SP. Preventing trachoma through environmental sanitation: a review of the evidence base. Bull World Health Organ 2000; 78: p. 267-273.
 - 14- Malik A, Singh N, Satya S. House fly (*Musca domestica*): a review of control strategies for a challenging pest. J Environ Sci Health B 2007; 42(4): p. 453-469.
 - 15- Mahjoob M, Nejati J, Keyhani A. Evaluation of bacterial infection of external surface and digestive system of cockroach species. Bimonthly Journal of Hormozgan University of Medical Sciences 2010; 14(1): p. 80-86.
 - 16- Butler JF, Garcia-Maruniak A, Meek F et al. Wild Florida house flies (*Musca domestica*) as carriers of pathogenic bacteria. Fla Entomol 2010; 93(2): p. 218-223.
 - 17- Umeche N, Mandah LE. Mandah, *Musca domestica* as a carrier of intestinal helminths in Calabar, Nigeria. East Afr. Med. J 1989; 66(5):p. 349-352.
 - 18- De Jesús AJ, Olsen AR, Bryce JR, et al. Quantitative contamination and transfer of *Escherichia coli* from foods by houseflies, *Musca domestica* L.(Diptera: Muscidae). Int. J. Food Microbiol 2004; 93(2): p. 259-262.
 - 19- Zarrin M, B Vazirianzadeh, Solary SS et al. Isolation of fungi from housefly (*Musca domestica*) in Ahwaz, Iran. Pak J Med Sci 2007; 23(6): p. 917.
 - 20- Kassiri H, Akbarzadeh K, Ghaderi A. Isolation of pathogenic bacteria on the house fly, *Musca domestica* L.(Diptera: Muscidae), body surface in Ahwaz hospitals, Southwestern Iran. Asian Pac J Trop Biomed 2012; 12: p. 1116-1119.
 - 21- Pava-Ripoll M, Pearson REG, Miller AK et al. Prevalence and relative risk of *Cronobacter* spp., *Salmonella* spp. and *Listeria monocytogenes* associated with the body surface and the guts of individual filth flies. Appl Environ Microbiol 2012; p. AEM. 02195-12.
 - 22- Pava-Ripoll M, Pearson RE, Miller AK, Ziobro GC et al. Detection of foodborne bacterial pathogens from individual filth flies. J Vis Exp 2015; 13(96):e52372.